

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۶۹. تبصره «۱۵» (پیشنهاد الحاق یک بند)

مقدمه

صنعت فولاد از جمله صنایع پایه است؛ با توجه به ارتباط سرانه مصرف فولاد با نرخ رشد اقتصادی، کشورهای در حال توسعه غالباً بر روی این صنعت سرمایه‌گذاری می‌کنند. ایران با تولید ۲۴/۶ میلیون تن فولاد خام با ارزش دلاری بیش از ۱۰ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۷، در رتبه دهم تولید فولاد در دنیا قرار گرفت. بر اساس برنامه راهبردی وزارت صمت، ظرفیت اسمی تولید فولاد خام کشور در چشم‌انداز ۱۴۰۴ به ۵۵ میلیون تن خواهد رسید. همچنین، عملکرد ۸ ماهه صنعت فولاد در سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد که تولید کل فولاد خام کشور تا پایان سال به ۲۶ میلیون تن خواهد رسید. شرکت‌های فولاد مبارکه اصفهان، فولاد خوزستان و ذوب آهن اصفهان تقریباً ۶۰ درصد تولید فولاد کشور را به خود اختصاص می‌دهند. علیرغم فعالیت این شرکت‌ها بر اساس قانون تجارت، به دلیل سهامدار بودن سازمان‌ها و نهادهای دولتی و عمومی، دولت نقش پررنگی در مدیریت این شرکت‌ها ایفا می‌کند. با احتساب سرمایه‌گذاری‌های شرکت فولاد مبارکه و شرکت ملی فولاد (نظیر مجتمع فولاد خراسان و شرکت معدنی و صنعتی چادرمو) نتیجه می‌شود که حدود ۷۰ درصد تولید فولاد خام کشور به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم با مدیریت دولتی اداره می‌شود. تعارض منافع سیاست‌گذار (وزارت صمت) به دلیل اشتغال به بنگاهداری در صنعت فولاد بعضاً موجب تحت‌الشعاع قرار گرفتن منافع ملی شده است. این تعارض در منافع به‌خصوص در مقوله مصرف انرژی در این صنعت بروز کرده است.

صنعت فولاد از جمله صنایع انرژی‌بر به‌شمار می‌آید. میزان مصرف حامل‌های انرژی برای تولید هر تن فولاد خام به تناسب فرایند تولید متغیر است. در صنعت فولاد ایران، برای تولید هر تن فولاد خام در کوره قوس الکتریکی به طور میانگین ۲۵ گیگاژول انرژی در طول زنجیره ارزش (از کنسانتره تا فولاد خام) مصرف می‌شود در حالی که این مقدار برای کوره‌های القایی و کنورتور (کوره بلند) به ترتیب ۱۳ و ۶ گیگاژول انرژی است. با توجه به نرخ پایین حامل‌های انرژی در تعرفه‌های کنونی، شرکت‌های فولادی به تناسب شدت مصرف انرژی، از یارانه بهره‌مند می‌شود که در نتیجه شرکت‌های دارای کوره‌های قوس الکتریکی با توجه به مصرف بیشتر حامل‌های انرژی، از سوددهی بیشتری برخوردار هستند. این مهم موجب خوردن توازن در ارزش سهام شرکت‌های فولادی کشور شده است.

صنعت فولاد برای تولید ۲۴/۶ میلیون تن فولاد خام در سال ۱۳۹۷ نیاز به حدود ۵,۶۰۰ مگاوات توان برق در طول زنجیره ارزش فولاد داشته است که معادل ۳۳ درصد برق مصرفی بخش صنعت کشور است. با تکمیل طرح‌های قابل تحقق زنجیره ارزش فولاد تا سال ۱۴۰۴، این صنعت به ۳,۵۰۰ مگاوات برق بیشتر نیاز خواهد داشت که در صورت عدم تأمین با مشکل کاهش سطح تولید و زیان‌دهی مواجه خواهد شد. تأمین این میزان ظرفیت جدید با احداث نیروگاه‌های سیکل ترکیبی نیاز به حدود ۳/۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری جدید دارد که تحقق آن با توجه به محدودیت شدید منابع مالی وزارت نیرو از یک سو و عدم توجیه اقتصادی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در صنعت برق (به دلیل پایین بودن نرخ در تعرفه) امری بسیار نامحتمل است. با این حال، برخی شرکت‌های فولادی با هدف تأمین برق مورد نیاز خود در سال‌های آتی اقدام به احداث واحدهای نیروگاهی خود-تأمین (Self-Generation) کرده‌اند اما به دلیل افزایش حجم سرمایه‌گذاری مورد نیاز پس از شوک ارزی سال ۱۳۹۷ و نیز تداوم نرخ پایین برق بخش صنعت در تعرفه‌های سال ۱۳۹۸، پیشرفت این پروژه‌ها تحت‌الشعاع قرار گرفته است. چالش اساسی آن است که وزارت صمت به جای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی بلندمدت برای صنعت فولاد، به مثابه یک بنگاهدار، منافع کوتاه‌مدت خود را در تمدید دریافت یارانه انرژی برق از وزارت نیرو می‌بیند.

مخصوص سخن علی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۸۷

شماره چاپ:

۱۷۱۲

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۹/۱۸

معاونت پژوهش‌های

زیربنایی و امور تولیدی

دفتر مطالعات انرژی،

صنعت و معدن

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۳۱۰۱۶۹۰۷

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۱۲/۳

وزارت نیرو برای خرید هر کیلووات ساعت برق از نیروگاه‌های بخش خصوصی دارای قرارداد تبدیل انرژی (ECA)، مبلغ ۲۲۵ تومان در سال ۱۳۹۹ پرداخت خواهد کرد که با احتساب ۱۹/۷ تومان هزینه انتقال، بهای تمام شده هر کیلووات ساعت انرژی برق در محل تحویل به مصرف‌کننده ۲۴۴/۷ تومان خواهد بود. این در حالی است که نرخ فروش هر کیلووات ساعت انرژی برق به صنایع فولادی بر اساس تعرفه سال ۱۳۹۸، به‌طور میانگین ۶۴/۸ تومان است. به عبارت دیگر، در صورت عدم اصلاح تعرفه برق سال ۱۳۹۹، شرکت‌های فولادی به ازای هر کیلووات ساعت انرژی برق حدود ۱۸۰ تومان یارانه انرژی از وزارت نیرو دریافت خواهند کرد. لازم به ذکر است که شرکت‌های فولادی محصولات خود را با قیمت‌های جهانی که بر مبنای دلار نیمایی تسعیر می‌شود، به فروش می‌رسانند. لذا، عدم اصلاح تعرفه برق سال ۱۳۹۹ برای صنعت فولاد تنها به معنای سوددهی بیشتر شرکت‌های فولادی به قیمت بدهکار شدن وزارت نیرو (دولت)، عدم تکمیل واحدهای نیروگاهی شرکت‌های صنعتی/ معدنی و در نتیجه بحران تأمین برق در سال‌های آتی است. بر اساس مطالعات صورت گرفته، پیش‌بینی می‌شود که تولید فولاد خام کشور در سال ۱۳۹۹ به مرز ۲۸ میلیون تن برسد که در نتیجه مصرف انرژی برق در طول زنجیره ارزش فولاد به ۳۲،۵۰۰ میلیارد کیلووات ساعت خواهد رسید. لذا، در صورت اصلاح تعرفه برق سال ۱۳۹۹ و فروش برق به بخش فولاد بر مبنای بهای تمام شده، حدود ۶،۰۰۰ میلیارد تومان درآمد جدید برای وزارت نیرو ایجاد خواهد شد.

۲. اهم دستاوردهای اصلاح تعرفه برق سال ۱۳۹۹ واحدهای فولادی

از اهم دستاوردهای اصلاح تعرفه برق می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. تقویت زیرساخت‌های صنعت برق با اولویت تکمیل طرح‌های نیروگاهی در دست اجرا توسط صنایع و در نتیجه پیشگیری از وقوع بحران برق (خاموشی) در سال‌های آتی؛
۲. ایجاد توجیه اقتصادی برای طرح‌های ارتقای بهره‌وری انرژی در صنعت فولاد و اشتغالزایی از طریق فعال شدن مجدد شرکت‌های خدمات انرژی (ESCO) مطابق با قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی؛
۳. توازن در میزان بهره‌مندی از یارانه انرژی (و در نتیجه سوددهی) در شرکت‌های فولادی با نزدیک شدن قیمت تمام شده فولاد خام؛

۳. پیشنهاد الحاق یک بند به تبصره «۱۵» لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

پیشنهاد می‌شود بند زیر به تبصره «۱۵» لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور الحاق گردد:

وزارت نیرو مکلف است متوسط بهای انرژی برق تحویلی به صنایع فولادی را معادل بهای انرژی برق در محل تحویل به مصرف‌کننده و بر مبنای نرخ خرید انرژی برق از نیروگاه‌های دارای قرارداد تبدیل انرژی (ECA) محاسبه و دریافت نماید. منابع حاصل از محل افزایش بهای برق این صنایع تا سقف ۶۰ هزار میلیارد (۶۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال، پس از واریز به حساب شرکت توانیر نزد خزانه‌داری کل کشور با تصویب شورای اقتصاد صرف اعطای تسهیلات یا یارانه سود جهت افزایش توان تولید برق از طریق سرمایه‌گذاری (ایجاد، توسعه و تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام) نیروگاه‌های برق و توسعه شبکه انتقال برق با اولویت صنایع تولید فلزات اساسی می‌شود.